

'Klokkenspel in de hout'

ILLUSTRATIE ERIC EN YORICK COOLEN

Een pot met geteelde knolletjes.

INTERVIEW Edwin Visser wil stinzenplant herintroduceren

'Breng Haarlems klokkenspel terug in de stad'

Haarlems klokkenspel is een uiterst zeldzaam voorjaarsplantje dat sporadisch nog in de Haarlemmerhout is te vinden. Er is één kweker in Nederland die zich toelegt op de productie ervan: Edwin Visser uit Heemstede.

Hein Flach
h.flach@mediahuis.nl

Heemstede ■ Zijn kwekerij bevindt zich in de achtertuin van zijn huis aan de Bokersvaartweg. Visser zou graag de zeldzame stinzenplant willen herintroduceren in Haarlem. In de Hout en de Bolwerken. „Al plant je het maar op kleine schaal aan. Of geef iedereen die nieuw in Haarlem komt wonen een potje.”

Edwin Visser (50) woont in het oudste huis van Heemstede, gebouwd in 1672. Zijn familie woont er sinds 1759. In de achtertuin, vroeger een blekerij en later wasserij, heeft hij zijn kleine kwekerij met Haarlems klokkenspel. Al vijftien jaar is Visser bezig met zijn hobby, die naar hij zegt inmiddels

behoorlijk uit de hand is gelopen. „Je hebt niet veel ruimte nodig. We doen alles met de hand en we gebruiken geen bestrijdingsmiddelen of kunstmest. Het is een liefhebberij. Wij zijn de enige kwekers in Nederland.”

Erwt

Haarlems klokkenspel, vertelt Visser, is een klein knolletje ter grootte van een erwt dat eind april, begin mei een witte, gevulde bloem produceert. Het knolletje is niet gemakkelijk te telen, waardoor het voor commerciële bollenkwekers niet interessant is. Daardoor is het totaal uit beeld geraakt. Alleen in de wereld van de stinzenkwekers kent men het. 'Stinzenbloem' was de naam die aanvankelijk in Friesland werd gebruikt voor wat later Haarlems klokkenspel is gaan heten.

Hoe het plantje aan juist die naam komt, is niet helemaal duidelijk. De Heemstedenaar heeft zich echter verdiept in de geschiedenis.

Tuinman

Hij kwam erachter dat de plant begin 1700 door een tuinman werd gevonden in Engeland, in de buurt van Londen. Haarlems klokkenspel is de dubbelbloemige variant van de knolsteenbreek, die in Engeland in het wild voorkomt en in Nederland alleen onder de grote rivieren.

„Die tuinman is de dubbele variant verder gaan kweken. Zijn baas was een rijke landgoedeigenaar; hij stuurde het naar de universiteit van Leiden waar Herman Boerhaave werkzaam was. Boerhaave was bevriend met George Clifford die in Heemstede op buitenplaats De Hartekamp woonde. Cliffords lijfarts Linnaeus heeft alle planten rond 1730 op De Hartekamp beschreven en van een Latijnse naam voorzien.”

Bibliotheek

Haarlems klokkenspel kreeg de Latijnse naam *Saxifraga granulata* var. *Plena*, dat 'gevuuld' betekent. Visser: „Ik ben er vrij zeker van dat de naam te maken heeft met de bollenteelt die in en rond Haarlem in opmars was. Ik heb in de bibliotheek van de Koninklijke Algemene Vereniging voor bloembollencultuur in Hillegom gezocht in oude catalogi, en gevonden dat in de 19e eeuw Van Tubergen en Krelage, bekende namen in die tijd, het Haarlems klokkenspel kweekten en aanboden. Het is toen ook aangeplant in de Haarlemmerhout. Het was echt iets Haarlems geworden. Het is een dubbel bloemetje,

Edwin Visser: „Vooral de naam intrigeerde me. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in stinzenplanten.”

met meerdere bloemen op een steel - daar ligt een link met het klokkenspel.”

Op sommige schaduwrijke plaatsen in de Hout kun je het nog vinden. „Je moet weten waar het staat. In het historisch park Spaar en Hout staat het ook, rechts op een heuveltje, onder een aantal lindebomen. En ook sporadisch in Elswout, Huis te Manpad en Beekstijn. Het is tegenwoordig erg zeldzaam.”

Export

In het dagelijks leven werkt Visser als productmanager bij een Amerikaans postorderbedrijf, dat zich richt op bollen en vaste planten. Hij kent de wereld van de bollenkwekers. Maar bovenal is hij een echte tuinder. Hij doet Kwekerij

Heemstedenaar Edwin Visser is de **enige kweker in Nederland** van een bijzonder plantje

Net geoogste knolletjes.

FOTO EDWIN VISSER.

Voorjaarstapit met klokkenspel

FOTO EDWINS VISSER

„Wij zijn de enige kwekers van Haarlems klokkenspel in Nederland”

Haarlems klokkenspel.

FOTO EDWIN VISSER

i

Samenwerking

In het vorig jaar verschenen boek 'Haarlem Natuurlijk' van bioloog Yorick Coolen staat een hoofdstuk over het Haarlems klokkenspel. Visser is met hem een samenwerking aangegaan. Haarlems klokkenspel is te verkrijgen via de site van Yorick Coolen, yorickcoolen.nl Edwin Visser levert ook potjes aan tuincentrum Nijssen in Heemstede. Informatie: haarlemsklokkenspel.nl

FOTO'S UNITED PHOTO'S/PAUL VREEKER

In één potje zitten 5 à 7 knolletjes. „Toen ik ermee begon, dacht ik te kunnen leveren aan Nederlandse instanties als Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Utrechts Landschap en buitenplaatsen. Maar dat is anders gelopen. We exporteren nu vooral naar particulieren in Noord-Amerika en Canada.” De gedroogde knolletjes worden verstuurd in een sambalpotje. „En omdat de markt buiten Nederland ligt, moet je het officieel als kwekerij laten registreren en komt ook de keurmeester langs.”

Oase

Zijn tuin staat er inmiddels vol mee. Niet alleen met Haarlems klokkenspel. Overal staan sneeuwklotjes, lenteklokjes, sleutelbloem, cyclamen en varens onder de ber-

ken, moerascypres en grove den. Het is een Heemstedse oase.

Toekomstbeeld

Visser heeft een toekomstbeeld. „Het zou voor Haarlem toch leuk zijn om dit product terug te brengen op wat grotere schaal? Herintroduceren in de Haarlemmerhout en de Bolwerken. Daar hoort het, daar past het, vooral ook uit historisch oogpunt.”

Om te vervolgen: „Het is eigenlijk te gek voor woorden dat het in Haarlem bijna niet meer voor komt. Je hebt een plantje dat naar Haarlem is genoemd. Ik preek natuurlijk een beetje voor eigen parochie, maar toch. Al plant je het maar op kleine schaal aan. Of geef een potje aan nieuwe Haarlemmers die hier komen wonen.”